

Opetus- ja kasvatustoimen vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2025

Alla on koottu opetus- ja kasvatustoimen palveluja koskevat tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksessa esitetyt kysymykset ja havainnot sekä niihin laaditut vastineet.

1. Kokkola-tuen poistamisen vaikutukset varhaiskasvatukseen

Tarkastuslautakunnan kysymys: Millaisia vaikutuksia Kokkola-tuen poistamisella on ollut varhaiskasvatuksessa?

Opetus- ja kasvatustoimen vastine:

Kokkola-tuki poistui käytöstä 1.3.2025. Sen tavoitteena oli tukea vaihtoehtoisia lastenhoidon järjestämistapoja ja vähentää kunnalliseen varhaiskasvatukseen kohdistuvaa palvelukysyntää. Päätöksenteon tueksi laaditussa selvityksessä vaikutuksia arvioitiin sekä toiminnallisesta että taloudellisesta näkökulmasta. Selvityksen perusteella tuella ei saavutettu sille asetettuja tavoitteita.

Varhaiskasvatuspalvelut ovat seuranneet palvelutarpeen kehittymistä myös Kokkola-tuen päättymisen jälkeen osana normaalia toiminnan, talouden ja palveluverkon suunnittelua.

Seurannan perusteella Kokkola-tuen poistamisen vaikutukset varhaiskasvatukseen ovat jääneet vähäisiksi. Tilastot eivät osoita merkittävää muutosta varhaiskasvatuksen kysynnässä tai palvelutarpeessa, eikä varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrissä ole havaittavissa sellaista muutosta, jonka voitaisiin yksiselitteisesti katsoa johtuvan Kokkola-tuen poistamisesta. Vaikutukset varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen olivat jo ennen tuen päättymistä varsin rajallisia.

2. Oppilas- ja opiskelijamäärien seuranta ja lukiokoulutuksen kilpailukyky

Tarkastuslautakunnan huomio: Tarkastuslautakunta ehdottaa, että oppilas- ja opiskelijamäärien kehitystä seurataan aktiivisesti tiukkenevan talouden sekä palveluverkon arvioinnin ja kehittämisen näkökulmasta. Lukiokoulutuksessa tulee varmistaa alueellisen kilpailukykyyn säilyminen.

Opetus- ja kasvatustoimen kommentti:

Oppilas- ja opiskelijamäärien kehitystä seurataan vuosittain sekä koulukohtaisesti että koko kaupunkia koskevien oppilasennusteiden avulla. Ennusteita hyödynnetään talousarvion laadinnassa, tuntikehyksen valmistelussa ja henkilöstö- ja ohjaajaresurssien kohdentamisessa.

Perusopetuksen palveluverkkoon liittyvässä suunnittelussa hyödynnetään väestö- ja oppilasennusteita sekä toteutuneita oppilasmääriä. Lukiokoulutuksessa seurataan opiskelijamäärien lisäksi hakijamääriä, koulutuksen vetovoimaa ja alueellista kilpailukykyä. Lukiokoulutuksen opiskelijamäärän oletetaan säilyvän korkeana vuoteen 2030 saakka, jonka jälkeen ikäluokkien pieneneminen alkaa vaikuttaa myös lukioon.

3. Lasten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö

Tarkastuslautakunnan huomio: Arviointikertomuksessa nostetaan esille kouluterveyskyselyn havainto tyttöjen lisääntyneestä ahdistuneisuudesta ja tyytymättömyydestä elämään. Varhaiskasvatuksessa lasten pahoinvointi voi ilmetä myös väkivaltaisena käyttäytymisenä ja henkilöstöön kohdistuvana kuormituksena. Arviointikertomuksen mukaan opiskeluhuollon sekä lasten ja perheiden palveluiden kanssa tehtävässä yhteistyössä on edelleen kehitettävää.

Opetus- ja kasvatustoimen kommentti:

Lasten ja nuorten hyvinvointia seurataan muun muassa kouluterveyskyselyn, varhaiskasvatuksen havaintojen sekä oppilaitoksissa eri tavoin kerättävän hyvinvointitiedon avulla.

Opetus- ja kasvatustoimi tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen opiskeluhuollon sekä lasten ja perheiden palveluiden kanssa. Yhteistyön tavoitteena on selkeyttää eri toimijoiden vastuita, parantaa tiedonkulkua sekä varmistaa, että lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Vuoden 2026 kevään aikana on sovittu säännöllisistä tapaamisista opiskeluhuollon edustajien kanssa hyvän yhteistyön varmistamiseksi..

Opetus- ja kasvatustoimen hallinnossa kehitetään yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa toimintamalleja haastavien tilanteiden ennaltaehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi.

4. Koulu- ja päiväkotinvestoinnit

Tarkastuslautakunnan huomio: Tarkastuslautakunta suosittelee, että koulu- ja päiväkotinvestoinneissa keskitytään pedagogisesti laadukkaisiin, teknisesti toimiviin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Tarkastuslautakunta kehottaa välttämään ylimitoitettuja investointeja ja tarpeettoman kalliita toteutusratkaisuja.

Opetus- ja kasvatustoimen kommentti:

Opetus- ja kasvatustoimi osallistuu koulu- ja päiväkotihankkeiden tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien valmisteluun yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Suunnittelun lähtökohtina ovat mm. terveelliset ja turvalliset tilat, pedagoginen toimivuus, tarkoituksenmukainen tilamitoitus ja muunneltavuus.

Tavoitteena ovat tarkoituksenmukaiset, tarvetta vastaavat kestävät ja kustannustehokkaat ratkaisut, jotka tukevat varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimintaa koko rakennuksen elinkaaren ajan.

Opetus- ja kasvatustoimi pitää tärkeänä, että hankkeiden laajuus, laatutaso, kustannusarvio ja vaihtoehtoiset toteuttamistavat arvioidaan riittävän varhaisessa vaiheessa yhteistyössä kaupunkiympäristön kanssa ennen investointipäätösten tekemistä.